

Pomník Jana Šlusara, který byl zavražděn při pokusu o únik z obklíčené vesnice

V sobotu 5. května 1945 už zněly první výstřely Pražského povstání, Američané dorazili k Plzni a sovětská vojska obsazovala jedno velké české město za druhým. Po deváté hodině dopolední přijely do Javoříčka nacistické jednotky. Začaly shromažďovat a vyhánět ženy a děti, zatímco chlápci a dospělí muži byli vyslýcháni, bití a zabíjeni již v průběhu evakuace. V uzavíracím kruhu a před zapálenými domy zahynulo třicet osm mužů od 15 do 76 let věku. Akce nacistů skončila po 14. hodině a z vesnice zůstala stát pouze škola, hájovna a kaple, zatímco popelem lehlo 34 usedlostí. Z javoříčských mužů byl propuštěn jako svědek pouze Jaroslav Dokoupil. Všechny oběti byly pohřbeny o dva dny později do společného hrobu přímo v obci.

Z pachatelů byl dopaden např. W. Kunz. E. Lüdemann odhalen nebyl, a to ani při obnoveném vyšetřování v 70. letech. Pátrání zůstalo bezvýsledné a českoslovenští vyšetřovatelé případ z právního hlediska uzavřeli v roce 1983.

V roce 1951 byl na místě společného hrobu vybudován pomník v duchu socialistického realismu. V roce 1978 se toto sousoší stalo národní kulturní památkou. V obnovené obci dnes stojí patnáct domů a žije necelých padesát obyvatel.

Sovětská armáda dorazila na Bouzov pouhé dva dny po zničení vesnice

V sobotu 5. května 1945 už zněly první výstřely Pražského povstání, Američané dorazili k Plzni a sovětská vojska obsazovala jedno velké české město za druhým. Po deváté hodině dopolední přijely do Javoříčka nacistické jednotky. Začaly shromažďovat a vyhánět ženy a děti, zatímco chlápci a dospělí muži byli vyslýcháni, bití a zabíjeni již v průběhu evakuace. V uzavíracím kruhu a před zapálenými domy zahynulo třicet osm mužů od 15 do 76 let věku. Akce nacistů skončila po 14. hodině a z vesnice zůstala stát pouze škola, hájovna a kaple, zatímco popelem lehlo 34 usedlostí. Z javoříčských mužů byl propuštěn jako svědek pouze Jaroslav Dokoupil. Všechny oběti byly pohřbeny o dva dny později do společného hrobu přímo v obci.

Snímek žen a dětí, které přežily masakr

Alois Mrňka, Miloslav Nepustil a Alois Zapletal ml. Nevinné oběti vraždění 5. května 1945 v Javoříčku

Mladí lidé naslouchají výkladu o zločinu v Javoříčku, r. 2014

Foto na titulní straně: Pohled na Javoříčko s hájovnou nejbliže a výstavní budovou školy v pozadí

*Zdroj fotografií: Vlastivědné muzeum v Olomouci
Bližší informace: www.obec-luka.cz*

LUKÁ
JAVOŘÍČKO

JAVOŘÍČKO

5. květen 1945

Osada Javoříčko je malou vesnicí nedaleko moravského města Litovle. Pouhý kilometr za osadou se nachází kras, Javoříčské jeskyně, které byly zpřístupněny veřejnosti krátce před začátkem druhé světové války. Dominantou krásné krajiny je hrad Bouzov, vzdálený od obce necelé čtyři kilometry. V době nacistické okupace se Bouzov stal sídlem Společnosti pro podporu a péči o německé kulturní památky. Jako správce hradu a přílehlých statků nastoupil v roce 1942 Othmar Victora, který přivedl do hájenky v Javoříčku na podzim 1944 i svoji ženu Hildu a malého syna Manfreda s dcerkou Hannelor.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

*Březina. Zkamenělý zámek
Západně od javoříčských jeskyň
se tyčí majestátný Zkamenělý
zámek s krásnou vyhlídkou*

Taktéž na podzim 1944 byl na Vyškovsku vysazen sovětský paravýsadek Jermak, pod velením M. Dimitrijeva. Operační prostor této skupiny se brzy přesunul k hlavní železniční trati Olomouc-Mohelnice. Za první čtyři měsíce roku 1945 zaznamenala jednotka osmnáct úspěšných ozbrojených akcí proti nacistickým okupantům.

Od poloviny února 1945 působili partyzáni skupiny Jermak i v Javoříčku. Našli útočiště v rodinách Zapletalových

a Vlčkových, dokonce i v hájovně Victorových, kde se o partyzány starala H. Victorová. První týdny pobytu partyzánů probíhaly bez konfliktů s místními obyvateli, pak ale přišla akce, která občany vystrašila. V hájovně u nedalekého Kadeřína byl partyzány oběšen hajný Švec, který spolupracoval s nacisty.

Bývalá hájovna manželů Victorových

Ve středu obce zůstala stát pouze škola, která je zázemím památníku

Švecův syn Ladislav chtěl pomstít svého otce a do Javoříčka přivedl dvě desítky vlasovců, kteří byli partyzány přemoženi a až na dva zastřeleni v lese u vesnice. Ve druhé polovině března 1945 by se napětí mezi partyzány a místními obyvateli dalo krájet. V noci na 10. dubna 1945 část skupiny Jermak pod velením nebezpečného a často opilého Grigorije Litviška bezdůvodně a zákeřně zastřelila Hildu Victorovou, její dvě

Vypálena byla i budova hotelu

Místo posledního odpočinku javoříčských obětí

děti a vypálila hájenku. Litviško té noci zastřelil ještě další tři osoby, smrtelně postřelil starostu-hasiče z Veselíčka Františka Malíka a ohrožoval náhodné svědky. Po tomto zločinu přestalo být Javoříčko pohostinnou základnou pro partyzánské skupiny, i když se ozbrojenci občas objevili opět u Vlčkových.

Až do začátku května byl v okolí vesnice klid. 4. května 1945 dorazila na hrad Bouzov zvláštní protipartyzánská jednotka SS – Komando pro zvláštní úkoly č. 43 pod velením komisaře Egona Lüdemanna. Tato jednotka měla za sebou dlouhý seznam zločinů, které spáchala při své cestě z Beskyd až do zajetí v americké zóně. Za necelé čtyři týdny brutálně zavraždili jeho muži nejméně 32 lidí. Lüdemann udržoval kázeň své jednotky v hroutícím se nacistickém režimu za cenu nejméně tří popravených vlastních členů. Ještě v den příchodu na Bouzov vyslal Lüdemann desetičlennou skupinu vlasovců, aby se připojila k partyzánům a následně je zničila. Byl mezi nimi i člen gestapa Willi Kunze. Při pročesávání okolí se večer střetli nacisté s partyzány u mostu v Javoříčku. Výsledkem byli čtyři zastřelení členové německé jednotky. Odveta proti vesnici přišla druhý den zrána.